



REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 5. februara 2021. godine
Br. ref.:RK 1699/21

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI40/20

Podnosilac

Sadik Gashi

Ocena ustavnosti rešenja Ac. br. 1449/2011 Okružnog suda u Prištini od 30. januara 2012. godine i presude Rev. br. 333/2019 Vrhovnog suda od 6. novembra 2019. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Sadik Gashi, sa prebivalištem u opštini Priština, koga zastupa Basri Morina, advokat iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava (i) rešenje [Ac. br. 1449/2011] od 30. januara 2012. godine Okružnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Okružni sud) u vezi sa rešenjem [559/09] od 15. septembra 2011. godine Opštinskog suda u Prištini (u daljem tekstu: Opštinski sud); i (ii) presudom [Rev. br. 333/2019] od 6. novembra 2019. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [Ac. br. 3710/2015] od 11. juna 2019. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudom [C. br. 559/2009] od 16. decembra 2014. godine Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojima su, prema navodu, podnosiocu zahteva povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 21. [Opšta načela] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev se zasniva na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 25. februara 2020. godine, Sud je primio zahtev koji je podneo podnosilac zahteva.
6. Dana 28. februara 2020. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caka-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Safet Hoxha i Radomir Laban.
7. Dana 5. marta 2020. godine, Sud je (i) obavestio podnosioca o registraciji zahteva; i (ii) dostavio kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 20. januara 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 22. avgusta 2008. godine, u matičnoj službi u opštini Kosovska Kamenica, podnosilac zahteva i B.F., su sklopili brak. Dana 19. februara 2009. godine, rođeno je i njihovo zajedničko dete.

10. Neodređenog datuma, B.F. je podnela tužbu za razvod Okružnom sudu.
11. Dana 18. marta 2009. godine, B.F. se obratila Opštinskom sudu sa (i) tužbenim zahtevom „za podelu zajedničke imovine supružnika”; i (ii) zahtevom za određivanje mere obezbeđenja, kako bi se zabranilo podnosiocu zahteva „da otuđuje ili opterećuje teretom, hipotekom, zalogom” nepokretnost upisanu u katastarskoj zoni u opštini Priština (u daljem tekstu: sporna nepokretnost).

Postupa u vezi sa tužbom za razvod

12. Dana 16. novembra 2009. godine, Okružni sud je, presudom [132/2009], odlučio da (i) razvede „brak“ zaključen 22. avgusta 2008. godine između podnosioca zahteva i B.F.-e; (ii) da zajedničko dete poveri podnosiocu zahteva na „dalje starateljstvo, obrazovanje i negu”; i (iii) da primori B.F. da svakog meseca plaća određenu sumu novca na ime „alimentacije“.
13. Dana 11. februara 2010. godine, na gore navedenu presudu, podnosilac zahteva je uložio žalbu Vrhovnom sudu, predlažući da se utvrdi da je brak raskinut krivicom B.F.-e, i da se shodno tome, poslednje navedena obaveže da u ime alimentacije za dete plaća iznos od 100 evra mesečno, počev od 1. decembra 2010. godine pa nadalje.
14. Dana 13. avgusta 2010. godine, Vrhovni sud je, presudom [Ac. br. 16/2010], odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva, i potvrdio presudu [132/2009] od 16. novembra 2009. godine Okružnog suda.

Postupak u vezi sa zahtevom za meru obezbeđenja

15. Dana 1. aprila 2009. godine, Opštinski sud je, rešenjem [C. br. 559/09], usvojio zahtev B.F.-e i odredio meru obezbeđenja, kojom se podnosiocu zahteva zabranjuje „otuđenje ili opterećenje tereta: hipoteke, zaloga, kao i utvrđivanje i legalizacija bilo kojeg ugovora kupoprodaje nekretnine, koji je predmet ovog spora”.
16. Neodređenog datuma, na gore navedeno rešenje, podnosilac zahteva je uložio žalbu Okružnom sudu, predlažući da se osporeno rešenje poništi i slučaj vrati prvostepenom sudu na presuđivanje.
17. Dana 23. jula 2010. godine, Okružni sud je, rešenjem [Ac. br. 670/2010] poništio rešenje [C. br. 559/09] od 1. aprila 2009. godine Opštinskog suda i stvar vratio na presuđivanje prvostepenom sudu.
18. Dana 15. septembra 2011. godine, Opštinski sud je, rešenjem [559/09], ponovo odredio meru obezbeđenja u vezi sa spornom nepokretnošću.
19. Dana 19. septembra 2011. godine, na gore navedeno rešenje Opštinskog suda, podnosilac zahteva je ponovo uložio žalbu Okružnom sudu, predlažući da se osporeno rešenje poništi i stvar vrati na presuđivanje prvostepenom sudu.
20. Dana 30. januara 2012. godine, Okružni sud je, rešenjem [Ac. br. 1449/2011], odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [559/09]

od 15. septembra 2011. godine Opštinskog suda, ostavljajući na snazi meru obezbeđenja.

Postupak u vezi sa tužbenim zahtevom za "naknadu posebne imovine"

21. Dana 3. decembra 2013. godine, B.F. je tokom sednice održane u Osnovnom sudu precizirala njen tužbeni zahtev, podnoseći zahtev za „*naknadu posebne imovine*“ na osnovu člana 46. (Posebna imovina supružnika) Zakona br. 2004/32 Zakon Kosova o porodici (u daljem tekstu: Zakon o porodici) umesto početnog zahteva za „*podelu zajedničke imovine stvorene u braku*“. B.F. je tražila naknadu za vrednost kuće u iznosu od 44.047,00 evra, koja je, prema tužbenom zahtevu, „*izgrađena finansijskim sredstvima koja je njen otac poklonio pre braka*“.
22. Na osnovu spisa predmeta proizilazi da je tokom preispitivanja predmeta, Osnovni sud ocenio dve ekspertize za izračunavanje vrednosti radova na izgradnji kuće, koje je pripremio (i) veštak Q.F., koji je utvrdio vrednost u iznosu od 39.708,00 evra; i (ii) veštak S.C., koji je odredio vrednost u iznosu od 31.382,72 evra.
23. Dana 16. decembra 2014. godine, Osnovni sud je, presudom [C. br. 559/2009], (i) utvrdio da kuća koju je izgradio otac B.F.-e predstavlja „*posebnu imovinu stečenu preko darovanja, tokom vremena trajanja veridbe i zajedničkog života pre sklapanja braka*“; (ii) delimično usvojio tužbeni zahtev B.F.-e i obavezao podnosioca zahteva da u ime naknade posebne imovine, B.F.-i isplati iznos od 31,582 evra sa zakonskom kamatom „*koju plaćaju komercijalne banke za oročena sredstva od više od 1 (jedne) godine, bez određenog određišta, počev od 16.12.2014. godine, pa sve do konačne isplate*“; i (iii) odbio, kao neosnovan, drugi deo tužbe B.F.-e, koji se odnosi na „*specifikacije izvršenih radova, kupovinu građevinskog materijala, za kupovinu kućnog nameštaja i ličnog duga u ukupnom iznosu od 12.465,00 evra*“. Takođe, na osnovu obrazloženja Osnovnog suda, proizilazi da je (i) isti zasnovao svoju odluku na ekspertizi veštaka S.C.; (ii) da je podnosilac zahteva ovu ekspertizu ocenio kao „*bližu sa postojećom realnošću*“ i isti nije predložio super ekspertizu, „*zbog teškog ekonomskog stanja*“; i (iii) tokom sudske rasprave su saslušani i svedoci E.F, S.K.H, E.K, N.H, F.Rr, i M.S.
24. Neodređenog datuma, na presudu Osnovnog suda, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu, navodeći bitnu povredu parničnih odredbi, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlog da se njegova žalba usvoji, kao osnovana, da se poništi presuda Osnovnog suda u tački I izreke, da se odbiju tužba i tužbeni zahtev B.F.-e, kao neosnovani, ili da se stvar vrati na presuđivanje prvostepenom sudu. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi, između ostalog, istakao da je osporena presuda Osnovnog suda (i) doneta uz povredu tačke n) stava 2. člana 182. [Bez naslova] Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP), jer je „*izreka presude nerazumljiva, kontradiktorna u sebi i sa razlozima presude*“; (ii) stava 2, člana 257. (Izmena tužbe) ZPP-a, jer je sud dozvolio izmenu tužbenog zahteva B.F.-e; (iii) nije uspeo da utvrdi nedostatak aktivne legitimnosti B.F.-e, jer „*ona nije bila u pravnom odnosu sa njim, već njen otac, koji nije strana u ovom postupku*“; (iv) pogrešno ocenio da je reč o posebnoj imovini, jer je

„supružnik stiče samo tokom braka, a ne pre braka“; i (v) nije tačno utvrdio „visinu tužbenog zahteva“, jer su u postupku pred Osnovnim sudom bila dva veštaka, sa kontradiktornim izveštajima i „velika razlika“ između njih odražava da „nijedno od ovo dvoje veštačenje nije tačno“.

25. Dana 11. juna 2019. godine, Apelacioni sud je, presudom [Ac. br. 3710/2015] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu [C. br. 559/2009] od 16. decembra 2014. godine Osnovnog suda.
26. Dana 20. avgusta 2019. godine, na presudu Apelacionog suda, podnosilac zahteva je izjavio reviziju Vrhovnom sudu, navodeći bitnu povredu odredaba parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava sa predlogom da se njegov zahtev za reviziju usvoji, kao osnovan, poništi presuda Osnovnog suda i Apelacionog suda, odbijajući tužbu i tužbeni zahtev B.F.-e, kao neosnovane, ili vraćajući stvar na presuđivanje prvostepenom sudu.
27. Podnosilac zahteva je u svom zahtevu za reviziju, između ostalog, istakao da su presude nižestepeni sudova donete uz (i) povredu stava 1 i tačke n) stava 2, člana 182. ZPP-a; (ii) povredu odredaba ZPP-a, jer je sudija koji je sudio u predmetu u Osnovnom sudu bio pristrasan i zato što u zapisniku od 20. februara 2014. godine nije odražen njegov zahtev za izuzeće sudije; (iii) povredu odredaba ZPP-a, jer je relevantni sud bio dužan da po službenoj dužnosti naloži super ekspertizu kao rezultat neslaganja između dve ekspertize predate Osnovnom sudu; i (iv) stava 2, člana 257. ZPP-a, jer je sud dozvolio izmenu tužbenog zahteva B.F.-e, navodeći takođe da je „*imovina za koju tvrdi da je bila zajednička sa njegovom bivšom suprugom, jer je, prema, njemu, njen otac finansirao izgradnju kuće za oboje i kuća je izgrađena na zemljištu koje je bilo u vlasništvu podnosioca zahteva*“.
28. Dana 6. novembra 2019. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 333/2019] odbio reviziju podnosioca zahteva, kao neosnovanu. Ovom presudom, Vrhovni sud je, između ostalog, istakao da (i) na osnovu stava 2, člana 214. [Bez naslova] ZPP-a, revizija se ne može podneti zbog nepotpunog i pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja, i shodno tome, on neće razmatrati te navode; (ii) na osnovu člana 46. Zakona o porodici, nižestepeni sudovi su pravično odlučili u pogledu „*posebne imovine*“ B.F.-e, jer je „*poklon pravni naslov za sticanje posebne imovine, bez obzira da li je poklon bilo namenjen zajedničkoj upotrebi supružnika*“; (iii) relevantni navodi u vezi sa povredom stava 1 i tačke n) stava 2, tačke ZPP-a u vezi sa stavom 5, člana 160. [Bez naslova] ZPP-a su neosnovani, pojašnjavajući da je podnosilac zahteva osporio ekspertizu veštaka Q.F., i shodno tome, Osnovni sud je imenovao veštaka SC, dok podnosilac zahteva na tom ročištu nije tražio drugu ekspertizu ili super ekspertizu; i (iv) relevantni navodi u vezi sa neodražavanjem zahteva podnosioca „*za izuzeće sudije predmeta*“ takođe su neosnovani, jer je „*njegov punomoćnik potpisao zapisnik bez primedbe*“.

Navodi podnosioca

29. Podnosilac zahteva navodi da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a.
30. Što se tiče povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnosilac zahteva navodi da (i) osporena presuda Vrhovnog suda ne ispunjava standarde obrazložene sudske odluke, posebno u pogledu dve „*dijametralno suprotne*“ ekspertize, na osnovu kojih je Osnovni sud odredio odgovarajuću vrednost naknade, dok nije odredio super ekspertizu; i (ii) presuda Osnovnog suda je u suprotnosti sa Ustavom, jer „*nisu saslušani svi svedoci koje je on predložio, već samo svedoci koje je predložila B.F., i prema tome, prema njemu, to predstavlja proceduralnu povredu*”.
31. Podnosilac zahteva takođe osporava rešenje [Ac. br. 1449/2011] od 30. januara 2012. godine Okružnog suda, doneto u postupku u vezi sa merom obezbeđenja, navodeći da je isto u suprotnosti sa članom 31. Ustava, jer je doneto u suprotnosti sa „*odredbama parničnog i izvršnog postupka*“, a posebno uz povredu člana 297. [Bez naslova] ZPP-a, zato što B.F. u svojstvu tužilje, „*nije uspela da učini verodostojnim postojanje zahteva, a ni subjektivnog prava*“ i „*nije pružila nikakvu garanciju u meri i vrsti koju je Sud odredio za štetu koja protivnoj strani može biti naneta izricanjem i izvršenjem mere obezbeđenja*“.
32. Na kraju, podnosilac zahteva traži da Sud: (i) proglasi njegov zahtev kao prihvatljiv; (ii) utvrdi povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a; (iii) proglasi ništavom osporenu presudu [Rev. br. 333/2019] od 6. novembra 2019. godine Vrhovnog suda; i (iv) stvar vrati na presuđivanje Vrhovnom sudu.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
3. *Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.*

[...]

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6 Pravo na pravično suđenje

1. *Pravo na pravično suđenje 1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.*

[...]

Zakon br. 2004/32 Zakon Kosova o porodici [objavljen u Službenom listu 1. septembra 2006. godine]

Član 46 Posebna imovina supružnika

- (1) *Imovina koja pripada jednom supružniku u vreme sklapanja braka ostaje njegova posebna imovina;*
- (2) *Posebna imovina takođe je i imovina stečena tokom braka putem nasleđivanja, poklona ili drugih zakonskih oblika sticanja imovine;*
- (3) *Imovina koja pripada supružnicima po osnovu srazmernog udela u zajedničkoj imovini takođe je posebna imovina;*
- (4) *Umetnički proizvod, intelektualni rad ili intelektualna svojina smatra se delivom svojinom supruge/e koji ga je stvorio;*
- (5) *Svaki od supružnika samostalno upravlja svojom posebnom imovinom i poseduje je za vreme trajanja braka.*

Zakon br. 03/L-006 o parničnom postupku

VEŠTACI

Član 356

Sud, na predlog stranaka može izvršiti dokazivanje pomoću veštačenja kad god je za utvrđivanje ili razjašnjavanje činjenica ili određenih okolnosti potrebno stručno znanje koje ne poseduje sudija o toj stvar.

Član 357

357.1 Stranka koja predlaže veštačenje je dužna da u svom predlogu navede predmet i obim veštačenja i da predlaži lice koje će izvršiti veštačenje.

357.2 Protivničkoj stranici treba omogućiti da se izjasni u vezi sa predloženim veštačenjem.

357.3 Ukoliko se stranke ne dogovore o licu koji će izvršiti veštačenje kao i za njegov predmet i obim odluku o tome će doneti sud.

Član 369

369.1 Kada je određen više od jednog veštaka svi oni mogu podneti zajedničko zapažanje i mišljenje ukoliko nema razlike među njima. Ukoliko postoje razlike u njihovim zapažanjima i mišljenjima, u tom slučaju svako od njih podnosi pojedinačno zapažanje i mišljenje.

369.2 Ukoliko se podaci veštaka u konstaciji veštaka razlikuju bitno, ili ukoliko je njihovo utvrđivanje nejasno, nepotpuno ili protivrečno samim sobom ili sa razmotrenim okolnostima a ovi nedostaci ne mogu da se otklone ponovljenim saslušanjem veštaka, ponoviće se veštačenje sa istim ili sa drugim veštacima.

Ocena prihvatljivosti zahteva

33. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u Ustavu i dalje precizirani u Zakonu i Poslovniku.

34. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

35. U nastavku, Sud se takođe poziva i na uslove prihvatljivosti koji su propisani Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47. (Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.
(Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.
(Rokovi)

“ Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

36. Sud podseća da podnosilac zahteva pred Sudom osporava (i) rešenje [Ac. br. 1449/2011] Okružnog suda od 30. januara 2012. godine, koje je doneto u postupku za određivanje mere obezbeđenja; i (ii) presudu [Rev. br. 333/2019] Vrhovnog suda od 6. novembra 2019. godine.
37. Kada je reč o rešenju [Ac. br. 1449/2011] Okružnog suda od 30. januara 2012. godine, Sud se poziva na član 49. Zakona i pravilo 39 (1) (c) Poslovnika, koji propisuju da se zahtev podnosi u roku od četiri (4) meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva. U okolnostima konkretnog slučaja, to nije slučaj. U stvari, ovo rešenje se osporava pred Sudom nakon više od osam (8) godina.
38. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, prema članu 49. Zakona i pravilu 39 (1) (c) Poslovnika, ta da promoviše pravnu sigurnost, tako što će osigurati da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Sabri Güneş protiv Turske*, predstavka br. 27396/06, presuda od 29. juna 2012. godine, stav 39; vidi, takođe, između ostalog, slučajeve Suda KI140/13, podnosilac *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24; i KI120/17, podnosilac *Hafiz Rizahu*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. decembra 2017. godine, stav 39).
39. U zaključku, iz napred izloženih razloga, Sud na osnovu člana 49. Zakona i pravila 39 (1) (c) Poslovnika, utvrđuje da je zahtev u vezi sa ocenom ustavnosti rešenja [Ac. br. 1449/2011] Okružnog suda od 30. januara 2012. godine, neprihvatljiv kao neblagovremen.
40. Što se pak tiče presude [Rev. br. 333/2019] Vrhovnog suda od 6. novembra 2019. godine, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Rev. br. 333/2019] Vrhovnog suda od 6. novembra 2019. godine, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređeni, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokovima određenim u članu 49. Zakona.
41. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u stavu (2) pravila 39. (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika utvrđuje uslove na osnovu

kojih Sud može razmatrati zahtev, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Pravilo 39 (2) Poslovnika konkretno propisuje:

Pravilo 39.
(Kriterijum o prihvatljivosti)

"(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju".

42. Sud prvo naglašava da gore navedeno pravilo, zasnovano na sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39. Poslovnika.
43. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao "*očigledno neosnovan*" u celini ili samo u odnosu na neki konkretan navod koji zahtev može da sadrži. U tom smislu, bilo bi tačnije kada bi se o istima govorilo kao o "*očigledno neosnovanim navodima*". Ovi poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a mogu svrstati u četiri posebne grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi "*četvrte instance*"; (ii) navodi koje karakteriše "*jasno ili očigledno odsustvo povrede*"; (iii) "*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*" navodi; i na kraju, (iv) "*haotični ili nategnuti*" navodi (vidi, tačnije za koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao "*očigledno neosnovan*" i specifičnosti četiri gore pomenute kategorije navoda kvalifikovanih kao "*očigledno neosnovani*", Praktični vodič ESLJP-a kroz uslove prihvatljivosti od 30. aprila 2020. godine; Deo III. Neprihvatljivost na temelju merituma; A. Očigledno neosnovana, stavovi 275 do 304).
44. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno prilikom ocene da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja koji je sadržan u ovom zahtevu i relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u saglasnosti sa kojom je, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
45. U tom smislu, i pre svega, Sud podseća da su okolnosti konkretnog slučaja povezane sa razvodom podnosioca zahteva i B.F. i naknadnim postupcima u vezi sa deobom zajedničke imovine. B.F. je prvobitno pokrenula (i) zahtev za meru obezbeđenja kojom je tražila zabranu otuđenja, opterećenja teretom, hipotekom, zalogom ili potvrde i legalizacije bilo kakvog ugovora o kupoprodaji sporne nepokretnosti i (ii) postupak povodom zahteva za deobu zajedničke imovine, koji zahtev je tokom rasprave pred Osnovnim sudom zamenjen zahtevom za naknadu posebne imovine na osnovu člana 46. Zakona o porodici. Postupci u vezi sa merom obezbeđenja rezultirali su u korist B.F. Na drugoj strani, u postupku za naknadu posebne imovine, Osnovni sud je delimično usvojio tužbeni zahtev B.F., obavezujući podnosioca zahteva da joj nadoknadi iznos u vrednosti od 31.582 evra. Osnovni sud je utvrdio da je kuća sagrađena investiranjem oca B.F. i samim tim je kategorisana kao njena posebna imovina.

Osnovni sud je vrednost naknade utvrdio nakon što je ocenio dve ekspertize, a svoju odluku je zasnovao na ekspertizi koju je podnosilac zahteva ocenio kao "bližu postojećoj realnosti". I pored žalbe i zahteva za reviziju, pred Apelacionim i Vrhovnim sudom, respektivno, isti su potvrdili utvrđenja Osnovnog suda. Podnosilac zahteva pred Sudom osporava utvrđenja Vrhovnog suda, navodeći povrede člana 31. Ustava zbog neobrazloženosti sudske odluke u vezi sa dve ekspertize i neodređivanjem superekspertize kao rezultat ekspertiza koje su prema podnosiocu zahteva protivrečne.

46. U nastavku, Sud će prvo razmotriti navode podnosioca zahteva koji se odnose na odsustvo obrazložene sudske odluke i prilikom tog razmatranja, Sud će najpre (i) izložiti opšta načela; a zatim (ii) primeniti iste na okolnosti konkretnog slučaja.

(i) *Opšta načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku*

47. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku koje je zagantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, Sud pre svega naglašava da on već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP-a, uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda od 16. decembra 1992. godine; *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine; *Higgins i drugi protiv Francuske*, presuda od 19. februara 1998. godine; *García Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine; *Hirvisaari protiv Finske*, presuda od 27. septembra 2001. godine; *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine; *Buzescu protiv Rumunije*, presuda od 24. maja 2005. godine; *Pronina protiv Ukrajine*, presuda od 18. jula 2006. godine; i *Tatishvili protiv Rusije*, presuda od 22. februara 2007. godine. Pored toga, osnovna načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku su razrađena i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI22/16, podnosilac *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; KI97/16, podnosilac "IKK Classic", presuda od 9. januara 2018. godine; KI143/16, podnosilac *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; KI24/17, podnosilac *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine; i KI35/18, podnosilac "Bayerische Versicherungsverband", presuda od 27. januara 2020. godine.

48. U principu, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, garancije sadržane u članu 6. EKLJP, obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja svojih odluka (vidi predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53; takođe, za više detalja u vezi sa pravom na obrazloženu sudsku odluku, vidi Vodič ESLJP-a za član 6. EKLJP od 30. aprila 2020. godine, Pravo na pravično suđenje (građanskopravni aspekt), IV. Procesni zahtevi, 7. Obrazloženje sudskih odluka, stavovi 369 do 380 i tu korišćene reference). Obrazložena odluka pokazuje strankama da je njihov predmet zaista razmotren i kao rezultat toga doprinosi većoj prihvatljivosti odluka (vidi predmet ESLJP-a *Magnin protiv Francuske*, odluka od 10. maja 2012. godine, stav 29). Ova sudska praksa takođe utvrđuje da iako sud ima određeno polje slobodne procene kada je reč o odabiru argumenata i dokaza, on je u obavezi da svoje postupke i odlučivanje opravda tako što će dati relevantne razloge (vidi predmete ESLJP-a *Suominen protiv Finske*, citiran u tekstu iznad, stav 36; *Carmel Saliba protiv*

Malte, presuda od 24. aprila 2017. godine, stav 73). Pored toga, odluke moraju biti obrazložene na takav način da strankama omoguće da delotvorno iskoriste svako postojeće pravo na žalbu (vidi predmet ESLJP-a *Hirvisaari protiv Finske*, citiran u tekstu iznad, stav 30).

49. Naime, član 6. EKLJP obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke, ali to ne znači da nalaže da se detaljno odgovori na svaki izneti argument (vidi predmete ESLJP-a *Van de Hurk protiv Holandije*, citiran u tekstu iznad, stav 61; *García Ruiz protiv Španije*, citiran u tekstu iznad, stav 26; *Jahnke i Lenoble protiv Francuske*, odluka od 29. avgusta 2000. godine; i *Perez protiv Francuske*, presuda od 12. februara 2004. godine, stav 81). Obim u kojem se primenjuje ova obaveza može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti svakog datog predmeta (vidi predmete ESLJP-a *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 29; i *Hiro Balani protiv Španije*, citiran u tekstu iznad, stav 27). Na primer, apelacioni sud može, u načelu, odbiti žalbu prihvatajući obrazloženje odluke koje je naveo niži sud, međutim čak i takva odluka mora sadržati dovoljno obrazloženje da pokaže da relevantni sud nije prihvatio postignute nalaze nižestepenog suda bez dovoljno razmatranja (vidi predmet ESLJP-a *Tatishvili protiv Rusije*, citiran u tekstu iznad, stav 62).
50. Međutim, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, sudovi su dužni da razmotre i pruže konkretan i jasan odgovor na (i) bitne navode i argumente stranke (vidi predmete ESLJP-a *Buzescu protiv Rumunije*, citiran u tekstu iznad, stav 67; i *Donadze protiv Gruzije*, presuda od 3. marta 2006. godine, stav 35); (ii) navode i argumente koji su odlučujući za ishod postupka (vidi predmete ESLJP-a *Ruiz Torija protiv Španije*, citiran u tekstu iznad, stav 30; i *Hiro Balani protiv Španije*, citiran u tekstu iznad, stav 28); i (iii) navode koji se odnose na prava i slobode zagarantovane EKLJP i njenim protokolima (vidi predmet ESLJP-a *Wagner i J.M.W.L. protiv Luksemburga*, presuda od 28. juna 2007. godine, stav 96 i reference u njoj).
51. Na kraju, pozivajući se na svoju sudsku praksu, Sud podseća da će odluke sudova povrediti ustavno načelo zabrane arbitrarnosti u donošenju odluka, ukoliko dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, relevantne zakonske odredbe i logičan odnos između njih (vidi, između ostalog, predmete Suda KI72/12, podnosioci *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, citiran u tekstu iznad, stav 61; KI135/14, podnosilac *IKK Classic*, citiran u tekstu iznad, stav 58; KI96/16, podnosilac *IKK Classic*, citiran u tekstu iznad, stav 52; i KI87/18, podnosilac *IF Skadeforsikring*, citiran u tekstu iznad, stav 49).
- (ii) *Primena gore navedenih načela na okolnosti konkretnog slučaja*
52. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da osporena presuda Vrhovnog suda ne ispunjava standarde obrazložene sudske odluke jer nije obrazložila propust da se odredi superekspertiza s obzirom da su u okolnostima konkretnog slučaja u vezi sa odgovarajućom vrednošću naknade postojale dve “*dijametralno suprotne*” ekspertize.
53. Kada je reč o ekspertizama na osnovu kojih su redovni sudovi odredili odgovarajuću vrednost naknade, Sud podseća da je Osnovni sud u okolnostima

konkretnog slučaja naložio pripremu dve ekspertize u vezi sa određivanjem vrednosti sporne nepokretnosti. Prvu je naložio rešenjem [559/2009] od 20. februara 2014. godine, dodeljujući zadatak izvršenja ekspertize veštaku Q.F. nakon predloga pravnog zastupnika B.F. da se odredi veštak za procenu *“izvedenih radova i građevinskog materijala”*. Drugu je pak naložio rešenjem [5559/09] od 4. septembra 2014. godine, dodeljujući zadatak izvršenja ekspertize veštaku S.C., nakon predloga podnosioca zahteva. Ekspertiza veštaka Q.F. rezultirala je vrednošću imovine u iznosu od 39.708 evra. Na drugoj strani, ekspertiza veštaka S.C. je rezultirala vrednošću imovine u iznosu od 31.382,72 evra.

54. Na ročištu za glavnu raspravu pred Osnovnim sudom, podnosilac zahteva je osporio ekspertizu veštaka Q.F., dok je u vezi sa ekspertizom veštaka S.C., naveo da istu smatra *“bližu postojećoj realnosti”*. Međutim, podnosilac zahteva je takođe naveo da su ove dve ekspertize međusobno suprotne, ali da zbog svoje teške ekonomske situacije nije imao mogućnost da predloži superekspertizu. I B.F. se u svojstvu tužilje nije složila sa vrednošću koju su utvrdili veštaci u vezi sa spornom nepokretnošću, navodeći da su iste morale sadržavati i vrednost pokućstava koje je, prema njenim navodima, kupio njen otac, naglašavajući da bi vrednost naknade sledstveno morala da sadrži i dodatnih 12.465 evra i samim tim ukupnu vrednost od 44.047 evra.
55. Na osnovu spisa predmeta, Osnovni sud je još jednom saslušao oba veštaka na ročištu za glavnu raspravu od 16. decembra 2014. godine i utvrdio predmetnu vrednost naknade na osnovu ekspertize veštaka S.C., odnosno naknadu od 31.582 evra. U tom kontekstu, Osnovni sud je svojom presudom, između ostalog, naglasio *“ovom veštačenju je sud u većoj meri poklonio poverenje, pošto su u tome na direktniji način obuhvaćeni izvršeni građevinski radovi, s izuzetkom od pripremnih radova zemlje koje su izračunate nižom cenom od onih tržišnih u sličnim slučajevima. Ovu tvrdnju sud je utvrdio i od razjašnjenja koja su dala dvojica (2) veštaka u sednici glavne rasprave stvari”*.
56. Osnovni sud je takođe odbio navode B.F. prema kojima istoj treba nadoknaditi i iznos od 12.465 evra u vezi sa investiranim pokućstvom. Osnovni sud je ove navode odbio na osnovu člana 323. ZPP-a, prema kojem nadležni sud odlučuje po slobodnoj proceni ukoliko se potvrdi, između ostalog, da bi se odgovarajuća odšteta *“mogla učiniti uz velike teškoće”*. Pored toga, u ovom kontekstu, Osnovni sud je takođe obrazložio da *“[B.F.] nijednim dokazom nije dokazala da je njen otac kupio nameštaj kuće kao poklon za ćerku, onako kao što nije dokazala ni zatraženi iznos u ime ličnog duga, iz činjenica da, sud nije poklonio poverenje specifikaciji tužilje kao materijalni dokaz”*.
57. Podnosilac zahteva je utvrđenja Osnovnog suda osporio svojom žalbom pred Apelacionim sudom i zahtevom za reviziju pred Vrhovnim sudom, posebno u vezi sa neodređivanjem superekspertize s obzirom na razlike u nalazima iz obe ekspertize.
58. Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 3710/2015] od 11. juna 2019. godine, u odnosu na gore pomenuti navod podnosioca zahteva, između ostalog, naglasio da je Osnovni sud pravilno odlučio kada je delimično usvojio tužbeni zahtev B.F. u vrednosti od 31.582,00 evra, na osnovu ocene veštaka S.C., *“pošto je*

prethodnom veštačenju izvršenom od strane veštaka [Q.F.], [podnosilac zahteva] prigovorio zbog velike vrednosti utvrđene od njega, ali na kraju, posle saslušanja ovih veštaka od suda u prisustvu stranaka, nije predložio drugo eventualno veštačenje”. Vrhovni sud je, u kontekstu ovog navoda, presudom [Rev. br. 333/2019] od 6. novembra 2019. godine, utvrdio da su neosnovani navodi o povredi stava 1. i tačke n) stava 2. člana 182. ZPP-a u vezi sa stavom 5. člana 160. ZPP-a iz razloga što je podnosilac zahteva prigovorio ekspertizi veštaka Q.F. i kao rezultat toga, Osnovni sud je 4. septembra 2014. godine, na zahtev podnosioca zahteva odredio veštaka S.C., na kojoj raspravi podnosilac zahteva nije tražio drugu ekspertizu ili superekspertizu.

59. Sud takođe naglašava da je postupak za određivanje veštaka u parničnom postupku utvrđen odredbama ZPP-a, odnosno njegovim članovima 356. do 372. Član 369. ZPP-a konkretno utvrđuje postupak koji se mora slediti u slučajevima kada je za procenu određenog pitanja određeno više od jednog veštaka. Na osnovu stava 2. ovog člana, ukoliko se, između ostalog, nalazi veštaka bitno razlikuju, *“ponoviće se veštačenje sa istim ili sa drugim veštacima”*, ako se te razlike ne mogu otkloniti ponovljenim saslušanjem veštaka.
60. U okolnostima konkretnog slučaja, na osnovu spisa predmeta proizilazi da uprkos tome što su pred Osnovnim sudom predočene dve ekspertize sa različitim vrednostima (i) Osnovni sud utemeljio utvrđenje vrednosti naknade na osnovu izveštaja veštaka koga je predložio podnosilac zahteva i čije nalaze je podnosilac zahteva okvalifikovao kao *“bliže postojećoj realnosti”*; i (ii) veštaci su ponovo saslušani na ročištu za glavnu raspravu od 16. decembra 2014. godine i kao rezultat toga, razlike u nalazima predmetnih ekspertiza su rešene ponovljenim saslušanjem veštaka, kao što je propisano u članu 369. ZPP-a.
61. Sud naglašava da su na osnovu prethodno izloženih opštih načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku prema kojima su prilikom ispitivanja navoda dotičnih podnosilaca redovni sudovi dužni da iznesu odgovor, između ostalog, u vezi sa onim navodima koji su suštinski ili odlučujući za okolnosti određenog slučaja. U okolnostima konkretnog slučaja, Sud smatra da su redovni sudovi odgovorili na navode podnosioca zahteva u vezi sa nepostojanjem određivanja superekspertize. Na ovaj navod je posebno odgovorio Vrhovni sud prilikom ocene podnosiocovog zahteva za reviziju, navodeći, između ostalog, sledeće:

“Vrhovni sud Kosova je razmotrio tvrdnje tuženog navedenim u reviziji da je osporena presuda doneta na osnovu bitnog kršenja iz člana 182. stav 1 i 2, tačka (n) vezano sa članom 160. stav 5. ZPP-a, kako se naglašava da se sud mora brinuti po službenoj dužnosti za određivanje super veštačenja, jer stranka nije imala sredstava da plati, da drugostepeni sud nije pružio razloga o tvrdnjama iz žalbe i iz presude se ne može shvatiti uloga [E.F]–oca tužilje, ali ove tvrdnje je ovaj sud procenio kao neosnovane iz činjenice jer tuženi je osporio veštačenje veštaka [Q.F], nakon koje je sud odredio drugog veštaka [S.C], diplomirani inženjer građevine i nakon saslušanja veštaka u glavnoj sednici, tuženi nije predložio drugo veštačenje, dok prema odredbi člana 319. ZPP-a, svaka parnična stranka ima obavezu da dokazuje činjenice na kojima zasniva zahteve i njegove tvrdnje”.

62. U tom kontekstu, Sud, na osnovu gore navedenih objašnjenja, i uzimajući posebno u obzir navode koje je izneo podnosilac zahteva i činjenice koje je on predložio, kao i prethodno izložena obrazloženja redovnih sudova, smatra da osporenu presudu Vrhovnog suda ne karakteriše odsustvo obrazložene sudske odluke, na osnovu sudske prakse Suda i ESLJP-a i kao rezultat toga, navodi podnosioca zahteva o odsustvu obrazložene sudske odluke u vezi sa nepostojanjem određivanja superekspertize su očigledno neosnovani usled “jasnog ili očiglednog odsustva povrede”.
63. Sud takođe podseća da se u kontekstu navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnosilac zahteva poziva i na činjenicu da “nisu saslušani svi svedoci koje je on predložio, već su saslušani samo svedoci koje je predložila B.F. i kao rezultat toga ovo predstavlja procesnu povredu”.
64. U tom pogledu, Sud podseća da je na ročištu za glavnu raspravu pred Osnovnim sudom, održanom 20. februara 2014. godine, prvo saslušan svedok koga je predložila B.F., odnosno njen otac E.F. U nastavku rasprave je saslušana i svedok S.K.H, u svojstvu arhitekta, kao i drugi svedoci koji su izvodili radove na izgradnji sporne nepokretnosti, odnosno svedoci E.K, N.H, F.Rr. i M.S. Shodno tome, Osnovni sud je po završetku ročišta za glavnu raspravu izveo kao dokaze i iskaze gore navedenih svedoka koji su dati na tom ročištu.
65. U tom smislu, Sud podseća da je podnosilac zahteva protiv presude Osnovnog suda izjavio žalbu Apelacionom sudu. Međutim, na osnovu spisa predmeta, ne proizilazi da je gore pomenuti navod podnosioca zahteva o saslušanju drugih svedoka istaknut u njegovoj žalbi izjavljenoj Apelacionom sudu. Sud, takođe, primećuje da podnosilac zahteva ovaj navod nije izneo ni u svom zahtevu za reviziju podnetom Vrhovnom sudu.
66. U takvom kontekstu, kada navodi podnosioca zahteva ni formalno niti suštinski/sadržinski nisu izneti pred redovnim sudovima, Sud se poziva na svoju sudsku praksu i sudsku praksu ESLJP-a, u pogledu kriterijuma za iscrpljivanje pravnih sredstava u suštinskom smislu i podseća da u takvim okolnostima Sud ne ispituje takve navode usled toga što nisu iscrpljena pravna sredstva u suštinskom smislu. Na osnovu iste sudske prakse, Sud je odbio razmatranje predmetnih navoda iz razloga što isti nisu nikada izneseni pred redovnim sudovima, između ostalog, i u slučajevima Suda KI119/17, podnosilac *Gentian Rexhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2009. godine (stav 71), KI154/17 i KI05/18, podnosilac *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću "BARBAS"*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. jula 2019. godine (stav 92), KI155/18, podnosilac *Benson Buza*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. septembra 2019. godine (stav 50) i KI163/18, podnosilac *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine (stav 59).
67. Sud ponovo naglašava da iscrpljivanje pravnih sredstava sadrži u sebi dva elementa: (i) iscrpljivanje u formalno-proceduralnom smislu, što podrazumeva mogućnost korišćenja pravnog sredstva protiv akta javnog organa na višoj instanci sa punom nadležnošću, i (ii) iscrpljivanje sredstva u suštinskom smislu, što podrazumeva prijavljivanje ustavnih povreda u “suštini” pred redovnim sudovima, kako bi oni imali mogućnost da spreče ili isprave povredu ljudskih prava zaštićenih Ustavom i EKLJP. Sud smatra pravna sredstva iscrpljenim

samo onda kada su ih podnosioci zahteva, u skladu sa važećim zakonima, iskoristili u oba smisla (vidi, takođe, slučajeve Suda KI71/18, podnosilac *Kamer Borovci, Mustafë Borovci i Avdulla Bajra*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. novembra 2018. godine, stav 57; slučaj KI119/17, citiran u tekstu iznad, stav 73; slučaj KI154/17 i KI05/18, citiran u tekstu iznad, stav 94, i slučaj KI163/18, citiran u tekstu iznad, stav 61).

68. Takav stav je u potpunom skladu sa sudskom praksom ESLJP-a na osnovu koje, ukoliko postoji pravno sredstvo koje redovnim sudovima, barem u suštini, omogućava da odluče o argumentu o povredi određenog prava, tada treba iskoristiti to pravno sredstvo. Ako žalba koja je podneta sudu nije izneta, eksplicitno ili u suštini pred redovnim sudovima, kada je mogla biti izneta prilikom ulaganja određenog pravnog sredstva koje je bilo dostupno podnosiocu zahteva, tada je redovnim sudovima uskraćena mogućnost da odluče o pitanju, kao mogućnost koju pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava nastoji da pruži (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 90 i tu sadržane reference; i vidi, takođe, slučaj Suda KI119/17, citiran u tekstu iznad, stav 72; slučaj KI154/17 i KI05/18, citiran u tekstu iznad, stav 93; slučaj KI155/18, citiran u tekstu iznad, stav 49 i slučaj KI163/18, citiran u tekstu iznad, stav 60).
69. Uzimajući u obzir ova načela i u okolnostima u kojima iz spisa predmeta proizilazi da su ovi konkretni navodi podnosioca zahteva izneti po prvi put pred Sudom, on je zaključio da podnosilac zahteva nije pružio mogućnost Apelacionom i Vrhovnom sudu da ispituju ove navode i tom prilikom spreče navodne povrede koje podnosilac zahteva iznosi direktno pred ovim Sudom, iako nije iscrpeo pravna sredstva u njihovom suštinskom smislu (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda KI118/15, podnosilac *Dragiša Stojković*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. aprila 2016. godine, stavovi 30-39; slučaj KI119/17, citiran u tekstu iznad, stav 74; slučaj KI154/17 i KI05/18, citiran u tekstu iznad, stav 95; i slučaj KI163/18, citiran u tekstu iznad, stav 62).
70. Sledstveno tome, Sud utvrđuje da se ovaj navod mora odbiti kao neprihvatljiv na procesnim osnovama zbog suštinskog neiscrpjivanja svih pravnih sredstava, kao što je propisano stavom 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39. Poslovnika.
71. Stoga, i konačno, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca zahteva neprihvatljiv iz razloga što su navodi o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a povodom rešenja [Ac. br. 1449/2011] Okružnog suda od 30. januara 2012. godine, neblagovremeni u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 39 (1) (c) Poslovnika; dok su navodi o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a povodom presude [Rev. br. 333/2019] Vrhovnog suda od 6. novembra 2019. godine, (i) o odsustvu obrazložene sudske odluke očigledno neosnovani na ustavnim osnovama usled "jasnog ili očiglednog odsustva povrede", u skladu sa stavom 7. člana 113. Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 39 (2) Poslovnika; (ii) u vezi sa odsustvom saslušanja navedenih svedoka pred Osnovnog suda, neprihvatljivi kao rezultat neiscrpjivanja pravnih sredstava kao što je propisano stavom 1. i 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39. Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20, 47, 48. i 49. Zakona i pravilom 39 (1) (b) (c) (d) i (2) Poslovnika, dana 20. januara 2021. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani



Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi